

потреб економічного розвитку незалежно від імовірних збурень у фінансовому середовищі в умовах глобалізаційних процесів є адаптація міжнародних стандартів банківського нагляду, що зорієнтовані на забезпечення процесу капіталізації банківських установ за допомогою нормативно-правової, організаційної та методичної документації.

УДК 638.36

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ У КОРПОРАЦІЯХ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

І. Г. Фадєєва

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: i.fadyeyeva@gmail.com

Кравченко Н. В.

ПАТ «Укртрансгаз»

Незважаючи на позитивну динаміку розвитку, існує ряд проблем, які перешкоджають підвищенню виробничого потенціалу нафтогазового комплексу України.

За оцінками експертів, наслідком недостатньо розвинутої правової бази та інституційних основ бізнесу є непрозорість і ненадійність контрактів, низький рівень розкриття фінансової інформації, а також непередбачуваність змін у системі регулювання та оподаткування.

Основним конкурентним недоліком вітчизняних нафтових корпорацій є те, що результати їх діяльності значною мірою залежать від змін податкової системи країни. Існуюча система оподаткування призводить до диференціації рівнів податкового навантаження існуючих і новостворених нафтогазових підприємств, що перешкоджає їх ефективній діяльності.

Одним із шляхів підвищення ефективності діяльності є вдосконалення системи управління фінансами нафтогазових підприємств.

Проведені дослідження показали, що такі фінансові показники як коефіцієнт ліквідності, довгострокові зобов'язання, ринкова вартість акції, співвідношення «ціна/прибуток», недостатньо характеризують ефективність діяльності нафтогазових корпорацій.

Аналіз показав, що за допомогою системи «директ-костинг» можна виявити види робіт з вищою рентабельністю. Проте розподіл витрат на постійні та змінні за цією системою, ускладнюється тим, що в основному витрати на нафтогазових підприємствах є на півзмінними.

У зв'язку з цим, як альтернативу системі «директ-костинг», запропоновано систему фінансового контролінгу, яка включає в себе:

- створення у корпорації підрозділів – центрів відповідальності;
- постановка цілей і завдань цим підрозділам;
- оцінка ефективності діяльності підрозділів.

Встановлено також, що фінансові результати підрозділів зокрема і корпорації загалом визначаються специфікою використання трансфертного ціноутворення. Проте незалежно від методів трансфертного ціноутворення, що використовуються у корпорації, однією з найважливіших цілей є оптимізація оподаткування у корпораціях нафтогазового комплексу.

Проведений аналіз дозволив виявити негативні наслідки існуючої системи оподаткування видобутку корисних копалин. (табл.1)

Для визначення ступеня впливу ризиків на діяльність корпорації і наступним їх хеджуванням пропонується використовувати метод імітаційного імовірнісного моделювання, який забезпечує декілька переваг, важливих для підвищення надійності і обґрунтованості стратегічних планів корпорації, а саме:

- порівняння повернення на інвестиції у альтернативні проекти розвідки і видобування або технології;
- вибір спеціалізації на користь видобутку нафти і газу;
- оцінку стратегії інвестування у географічно розподілені проекти;
- аналіз доцільності придбання або продажу активів;

взаємне оцінювання і рівновагу між короткотерміновими цілями і вартістю у більш віддаленій перспективі.

Таблиця 1

Негативні наслідки зрівняльної системи оподаткування

Негативні наслідки у поточний момент	Негативні наслідки у майбутньому
Недовилучення великого обсягу надприбутку на великих родовищах	Скорочення інвестиційної привабливості, зменшення рівня прибутковості, недостача податкових надходжень до бюджету
Зниження рентабельності розробки малих і середніх за запасами родовищ	Припинення діяльності підприємств, які експлуатують малі та середні родовища
Дострокове припинення експлуатації родовищ і скорочення у зв'язку з цим обсягів запасів, що вилучаються	Дострокове припинення експлуатації родовищ, що знаходяться на пізніх стадіях розробки
Існуюча система оподаткування не дає змоги вести рентабельний видобуток запасів	Компаніям вигідніше вести вибірково розробку високопродуктивних дільниць, що призводить до знищення частини розвіданих запасів

При цьому виявлено, що будь-який захід, спрямований на зниження ризику, має свою цінність.

Таким чином, для підвищення ефективності міжбюджетних відносин в контексті управління фінансами у нафтогазовій корпорації, пропонується комплексна система управління фінансами корпорацій, основні засади якої полягають у наступному:

- управління фінансами розглядається як управління процесами, які включають у себе отримання фінансових ресурсів в якості виручки або залучення позикових засобів і розподіл їх між різними напрямками використання, а також визначення часових інтервалів, в котрих буде відбуватися формування і використання даних ресурсів; управління

фінансами полягає у прийнятті рішень про залучення та використання фінансових ресурсів за схемою: «мета - стратегія – тактика – управління та практичне застосування»;

- виробничі підрозділи наділяються самостійністю у прийнятті виробничих, поточних рішень тоді як стратегічні рішення у галузі управління капіталом концентруються у головній ланці корпорації, де приймаються рішення щодо розподілу інвестицій між філіями (підрозділами або дочірніми компаніями) відповідно до їх прибутковості. Як результат організаційно виокремлюються центри стратегічних та оперативних рішень.

На стратегічному рівні приймаються рішення, що стосуються великих довгострокових вкладень та методів їх фінансування, а також істотних змін у структурі корпорації і методах ведення бізнесу. Інструментом управління на цьому рівні є Річний бюджет.

На тактичному рівні приймаються рішення, пов'язані із забезпеченням абсолютної ліквідності. У межах системи тактичного управління фінансами задаються планові показники щодо виникнення та погашення фінансових зобов'язань і формуються детальні плани витрачання коштів.

Розроблено наступні взаємопов'язані функції системи управління фінансами корпорацій:

- планування поступлень, видатків та залишків платіжних засобів;
- виконання планів оплати видатків;
- облік зобов'язань, що виникають та погашаються, руху та залишків платіжних засобів;
- контроль виконання планів по виникненню і погашенню зобов'язань і витрачання платіжних засобів;
- план-факт аналіз даних щодо руху зобов'язань та платіжних засобів і виявлення причин відхилень.

Таким чином, нами запропоновані концептуальні положення по розробці заходів фінансового та організаційного характеру, як на рівні корпорації, так і на макроекономічному рівні з метою створення умов для підвищення виробничого потенціалу вітчизняних корпорацій на ринку вуглеводнів.

Список використаних джерел:

1. Беляєва С.А. Методи аналізу руху грошових коштів у корпорації / С.А. Беляєва// Теорія и практика финансов и банковского дела на современном этапе : Матер.УІ мехвуз.конф.асп и докт. – СПб.: СПбГИСУ. – 2004. – с 25-28

2. Гринюк О.І. Теоретичні та прикладні аспекти ідентифікації ризиків діяльності нафтогазовидобувних підприємств / О.І. Гринюк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 25. – № 2. – С. 63-78.

3. Fadyeyeva I. Models and Methods of Forecasting the Entity's Financial

Position /I.Fadyeyeva. – Scientific journal “Economics and Finance” Actual problems of modern economy development: Collection of scientific articles. – Thrope-Bowker, Melbourn. Australia, 2015. – P.212-217

УДК 338.46

**ІНСТИТУЦІЙНІ УЧАСНИКИ ФОНДОВОГО РИНКУ:
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ**

І. М. Федорович

Тернопільський національний економічний університет

e-mail: irkafed_@ukr.net

Клюнь А. М.

ПАТ «Укртрансгаз»

Фондовий ринок є одним із вагомих елементів сучасної ринкової економіки і фінансової системи зокрема. Сукупність учасників, які функціонують на ринку цінних паперів відображають реальний стан фондового ринку. Зарубіжний досвід свідчить про вагому роль усіх без виключення суб'єктів у забезпеченні ефективного функціонування ринку цінних паперів. Особливу роль відіграють такі суб'єкти як емітенти, інвестори, держава та фінансові посередники. Визначення особливостей взаємодії учасників на ринку цінних паперів та цілей їхньої діяльності у процесі формування та використання фінансових ресурсів є одним із важливих завдань фондового ринку.

Фондовий ринок є сукупністю економічних відносин між фізичними та юридичними особами, що здійснюють операції з приводу купівлі-продажу цінних паперів. У Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначено, що основними суб'єктами ринку цінних паперів є: емітенти, інвестори в цінні папери, саморегульвні організації професійних учасників фондового ринку, професійні учасники фондового ринку [1].

Згідно ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», інвестори в цінні папери – це фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти, які набули права власності на цінні папери з метою отримання доходу від вкладених коштів та/або набуття відповідних прав, що надаються власнику цінних паперів відповідно до законодавства [1]. Інституційними інвесторами є інститути спільного інвестування, інвестиційні фонди, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, взаємні фонди інвестиційних компаній, а також інші фінансові установи, які проводять операції з фінансовими активами.

До саморегульвних організацій професійних учасників фондового ринку відносять неприбуткові об'єднання учасників ринку цінних паперів, котрі здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, з торгівлі цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, депозитарну діяльність, відповідно до вимог, встановлених Національною комісією з цінних